

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ИҚТИСОДИЁТ ФАКУЛЬТЕТИ
“ИҚТИСОДИЁТ” КАФЕДРАСИ

ФАН: ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТГА КИРИШ
МАВЗУ: ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТ АСОСЛАРИ ВА ТАРКИБИ.

2-маъруза

Т А Қ Д И М О Т

Маърузачи: Турон ФА академиги Р.М.Ахмедов

РЕЖА:

1.

- Иқтисодий ривожланиш даврида давлат иқтисодий сиёсатини амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

2.

- Давлатнинг иқтисодий функциялари тўғрисидаги назариялар.

3.

- Давлатнинг иқтисодий сиёсатини амалга ошириш механизми.

1. Глобаллашув даврида давлат сиёсатини амалга ошириш

Сўнгги йилларда республика иқтисодиётида давлатнинг роли ва иштирокини қисқартириш, иқтисодиёт тармоқларини бошқаришга бозор принциплари ва механизмларини кенг жорий қилиш, шунингдек аҳоли фаровонлиги ва турмуш даражасини ошириш бўйича аниқ мақсадга йўналтирилган чора-тадбирлар амалга оширилди.

Шу билан бирга, иқтисодиёт органларининг амалдаги тузилмаси, уларнинг ишини ташкил қилиш принцип ва усуллари иқтисодиётни бошқаришнинг замонавий талабларига, шунингдек иқтисодиёт тармоқларидаги тузилмавий ўзгартиришларга жавоб бермайди.

Хусусан, иқтисодиётнинг ўзгариши шароитида мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосланган мақсадли йўналишларини (индикаторларини) шакллантириш, шунингдек мавжуд ички ва ташқи омилларни ҳамда ислохотларнинг стратегик устувор йўналишларини ҳисобга олган ҳолда иқтисодий ўсишнинг янги манбаларини аниқлаш тизими мавжуд эмас.

Иқтисодиётнинг ҳудудий ва тармоқ тараққиёти, шу жумладан урбанизация салоҳиятини амалга ошириш орқали мутаносибликни таъминлаш учун ишлаб чиқариш кучларини жойлаштириш борасидаги ишларни мувофиқлаштириш тизими керакли даражада йўлга қўйилмаган.

Бозор тамойилларини кенг жорий этиш, маҳаллий ишлаб чиқаришни диверсификация қилиш, бозорни рақобатбардош товарлар билан тўлдириш ва уларни ташқи бозорларга йўналтириш ҳажмларини ошириш бўйича зарур тадбирлар ишлаб чиқилмаяпти.

Натижада, барқарор ишчи ўринлари яратиш даражаси пастлигича сақланиб қолаётганлиги аҳолини, айниқса қишлоқ аҳолисини барқарор даромад манбаи билан таъминлаш имконини бермайди ва сифатли инсон капиталини ривожлантиришга тўсқинлик қилади.

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

* а) МАКРОИҚТИСОДИЙ СИЁСАТНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ, МУВОФИҚЛАШТИРИШ ВА ЮРИТИШ СОҲАСИДА:

- * макроиқтисодий индикаторларни таҳлил қилиш ва прогнозлаш асосида иқтисодиётни бошқаришнинг бозор механизмларини жорий этиш, иқтисодиётнинг реал сектори ҳолати, ички ва ташқи бозорлар конъюнктураси ҳамда глобал ва минтақавий иқтисодий ривожланиш тенденциялари билан боғлиқ ҳолда иқтисодиётнинг асосий соҳаларини ривожлантириш стратегиясини шакллантириш;
- * иқтисодиётнинг реал секторидаги ҳолатни олдиндан баҳолаш индикаторларини ишлаб чиқиш ва самарали фойдаланиш тизимини жорий этиш;
- * инсон капиталини яхшилаш ва меҳнат унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқариш ва молиявий ресурсларни самарали тақсимлаш, зарур инфратузилмани шакллантиришга асосланган иқтисодий ривожланишнинг концептуал йўналиш ва вазифаларини ишлаб чиқиш ва уларнинг амалга оширилишини таъминлаш;
- * Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Молия вазирлиги ва бошқа идоралар билан биргаликда макроиқтисодий барқарорликни таъминлаш, шу жумладан инфляция даражасини пасайтириш ва қўйилган мақсадларга эришиш борасида мувофиқлаштирилган сиёсатни амалга ошириш;
- * Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги томонидан ишлаб чиқиладиган экспортни қўллаб-қувватлаш, экспорт ва импортда тариф ва нотариф тартибга солиш сиёсатларини шакллантириш жараёнида фаол иштирок этиш;
- * қишлоқ хўжалигини ривожлантириш стратегиясида кўзда тутилган тадбирлар ва ислохотларнинг меҳнат унумдорлиги, маҳсулот етиштириш ва қайта ишлаш ҳажмларининг ўсишига, иш ўринлари яратилишига таъсирини баҳолаш ва тегишли таклифлар ишлаб чиқиш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

* **Б) КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ БОРАСИДА:**

- * иқтисодий ўсишнинг инклюзивлигини таъминлаш, давлат бошқаруви органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, жамоат ташкилотлари ҳамда халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукумат молия ташкилотлари билан ҳамкорликда камбағалликни қисқартириш бўйича стратегия ва дастурларни ишлаб чиқиш, амалга ошириш ва мувофиқлаштириш;
- * камбағалликни қисқартиришнинг аниқ дастак ва механизмларини ишлаб чиқиш, хорижий тажрибани инобатга олган ҳолда камбағаллик даражасини аниқлаш мезонлари ва баҳолаш услубиятини, ижтимоий таъминотнинг минимал стандартлари ва меъёрий асосларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш;
- * барқарор ривожланиш соҳасидаги миллий мақсад ва вазифаларга эришиш чора-тадбирларини амалга ошириш, яшаш минимуми ва минимал истеъмол саватини ҳисоблаш методологиясини ишлаб чиқиш ҳамда аҳоли даромадлари табақалашувини ўрганиш бўйича тизимли ишларни олиб бориш ҳамда уларнинг давлат мақсадли дастурлари билан ўзаро мувофиқлигини таъминлаш;
- * Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги билан биргаликда меҳнат бозори ва унинг таркибини сифат жиҳатдан ривожлантириш, ишчи кучи миграцияси жараёнларини таҳлил қилиш, такомиллаштириш ҳамда меҳнат ресурсларини тақсимлаш борасида ўзаро мувофиқликдаги ишларни олиб бориш;
- * Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги ҳамда Маданият вазирлиги билан биргаликда инсон капиталини ривожлантириш бўйича дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

* В) ХУДУДЛАРНИ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ СОҲАСИДА:

- * ҳудудларнинг табиий хомашё ва меҳнат ресурсларини ҳамда "нисбий устунликларини" инобатга олган ҳолда уларни ривожлантиришга туртки берадиган омиллар ва йўналишларни белгилаб олиш ҳамда амалга ошириш;
- * ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш чора-тадбирлари доирасидаги лойиҳаларни ўз муддатида ва сифатли бажаришга тўсқинлик қилувчи тизимли муаммоларни аниқлаш ва бартараф этиш, ҳудудлараро ривожланишнинг табақалашувини қисқартириш чораларини кўриш;
- * ҳудудларда саноат зоналарини ташкил этиш, уларни жойлаштириш юзасидан услубий қўлланмаларни ишлаб чиқиш, уларни ривожлантиришга қаратилган ягона давлат сиёсатини амалга ошириш;
- * илғор хорижий тажрибани ўрганган ҳолда ҳудудларни ривожлантиришнинг миллий методологик асослари ва ёндашувларини ишлаб чиқиш ва такомиллаштириш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

В) ҲУДУДЛАРНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ СОҲАСИДА:

- * ҳудудларнинг табиий хомашё ва меҳнат ресурсларини ҳамда "нисбий устунликларини" инобатга олган ҳолда уларни ривожлантиришга туртки берадиган омиллар ва йўналишларни белгилаб олиш ҳамда амалга ошириш;
- * ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш чора-тадбирлари доирасидаги лойиҳаларни ўз муддатида ва сифатли бажаришга тўсқинлик қилувчи тизимли муаммоларни аниқлаш ва бартараф этиш, ҳудудлараро ривожланишнинг табақалашувини қисқартириш чораларини кўриш;
- * ҳудудларда саноат зоналарини ташкил этиш, уларни жойлаштириш юзасидан услубий қўлланмаларни ишлаб чиқиш, уларни ривожлантиришга қаратилган ягона давлат сиёсатини амалга ошириш;
- * илғор хорижий тажрибани ўрганган ҳолда ҳудудларни ривожлантиришнинг миллий методологик асослари ва ёндашувларини ишлаб чиқиш ва такомиллаштириш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

Г) МАМЛАКАТДА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ СОҲАСИДА:

- мамлакатда кичик ва ўрта бизнесни ҳамда тадбиркорликнинг барча шакллари ривожлантиришга қаратилган ягона давлат сиёсатини юритиш;
- иқтисодий ўсишни таъминлашда кичик ва ўрта бизнесни муҳим драйверга айлантиришнинг концептуал ва стратегик ёндашувларни ҳамда соҳани ривожлантириш борасида фундаментал тўсиқ ва муаммоларни бартараф этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;
- кичик ва ўрта бизнес субъектлари тоифасига оид мезонларни белгиловчи, шунингдек, уларнинг ҳуқуқларига тааллуқли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;
- тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлашнинг молиявий ва номолиявий чоралари - янги воситалар ва ахборот тизимларини яратиш, кредитлашнинг мавжуд механизмлари ва қўллаб-қувватлаш воситалари орқали ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан юқори самара берувчи йўналиш ва лойиҳаларни амалга ошириш;
- Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш жамғармаси фаолиятини доимий равишда такомиллаштириш орқали ресурслардан фойдаланиш имкониятини кенгайтириш ва уни самарали бошқариш тизимини йўлга қўйиш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

Д) САНОАТНИНГ УСТУВОР ТАРМОҚЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ - ЯҒОНА ИНДУСТРИАЛ СИЁСАТНИ ЮРИТИШ БОРАСИДА:

- * миллий иқтисодиётнинг рақобатбардошлигини ошириш ва диверсификация қилиш, шунингдек, ҳудудлар ва тармоқларни ривожлантириш уйғунлигини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқариш кучларини самарали жойлаштириш, ҳудудларнинг мавжуд табиий ва иқтисодий ресурсларидан унумли фойдаланиш асосида мамлакат саноатини ривожлантиришнинг стратегия ва моделларини ишлаб чиқиш;
- * Ўзбекистон Республикаси Энергетика вазирлиги ҳамда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги билан биргаликда иқтисодиётнинг барча тармоқлари ва аҳолини ёқилғи-энергетика ресурслари билан бозор механизмлари асосида узлуксиз таъминлашга қаратилган стратегия ва чора-тадбирларни амалга ошириш;
- * асосий саноат тармоқлари ва йирик корхоналарни ислоҳ қилиш бўйича стратегия ва дастурларни ишлаб чиқишда иштирок этиш;
- * саноат тармоқларининг ривожланиш даражасини мониторинг қилиб боришда халқаро тажрибада кенг қўлланиладиган асосий индикаторларни аниқлаш, "яшил иқтисодиёт" ҳамда энергиясамарадорликнинг асосий принциплари ва усулларини амалиётга жорий этиш ва мониторинг қилиш услубиятини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;
- * республика саноат корхоналарининг мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш, ҳажмлари, ички бозор талабининг қондирилиш даражаси бўйича ҳамда ички ва ташқи бозорларда муҳим саноат маҳсулотлари нархларининг ўзгариш тенденциялари бўйича таҳлиллар тайёрлаш ва оммавий ахборот воситаларида кенг ёритиб борилишини ташкил этиш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсати амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

* **Е) ДАВЛАТ ИШТИРОКИДАГИ КОРХОНАЛАРНИ ТРАНСФОРМАЦИЯ ҚИЛИШ БОРАСИДА:**

- * ваколатли давлат органлари билан биргаликда иқтисодиётда давлат иштирокини камайтириш мақсадларидан келиб чиқиб ҳамда иқтисодий ўсишга таъсири нуқтаи назаридан самарадорлиги паст бўлган йўналишларни аниқлаш асосида давлат иштироки мавжуд тармоқ ва корхоналарни ислоҳ қилиш бўйича таклифларни ишлаб чиқиш орқали яхлит давлат сиёсати амалга оширилишида иштирок этиш;
- * давлат иштирокидаги корхоналарни ислоҳ қилиш жараёнларини самарали ташкил этиш учун зарур бўлган шароитларни яратиш, хусусан улар томонидан ишлаб чиқариладиган маҳсулот ва хизматларнинг эркин ва рақобатбардош бозорини шакллантириш билан боғлиқ таркибий ислоҳотларнинг ишлаб чиқилиши ва амалга оширилишини таъминлаш;
- * давлат улуши мавжуд стратегик тармоқ ва корхоналарда меҳнат унумдорлигини, энергия ва бошқа ишлаб чиқариш ресурслари тежамкорлигини ошириш ҳамда маҳсулот таннархини камайтиришда замонавий механизм ва ёндашувларнинг қўлланилиши бўйича чора-тадбирларни мувофиқлаштиришда иштирок этиш;

* **Ж) ДАВЛАТ ИНВЕСТИЦИЯ СИЁСАТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ВА АМАЛГА ОШИРИШ БОРАСИДА:**

- * барқарор иқтисодий ўсишни таъминлаш, миллий иқтисодиётнинг рақобатбардошлигини ошириш, sanoat салоҳиятини мустаҳкамлаш ва ҳудудларни комплекс ривожлантириш мақсадида инвестицияларни жалб қилиш учун устувор соҳа ва тармоқларни аниқлаш орқали мамлакатнинг фаол инвестиция сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этиш;
- * иқтисодий ўсиш учун зарур бўлган инфратузилмани яратишга қаратилган инвестиция сиёсатини амалга ошириш, иш жойларини ташкил этиш ва ҳудудларни барқарор ривожлантиришни таъминловчи инфратузилманинг стратегик ривожланиш йўналишларини белгилаб бериш;
- * мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш концепцияси, тармоқлар ва ҳудудларни ривожлантириш стратегиялари ва дастурларидан келиб чиққан ҳолда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги билан биргаликда давлат инвестиция дастурини шакллантириш;
- * Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳамда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлигига Инвестиция дастурининг асосий йўналиши ва лойиҳалари бўйича тегишли ички ва ташқи манбаларни шакллантириш учун буюртмаларни бериш;
- * давлат инвестиция дастурини макроиқтисодий нуқтаи назардан таҳлил қилиш ҳамда бу борада шакллантирилган хулосалардан келиб чиқиб, инвестиция йўналишларини белгилаш;
- * давлат инвестиция сиёсатининг умумий инвестициявий фаолликка, шу жумладан хусусий ва хорижий тўғридан-тўғри инвестициялар оқимига таъсирини таҳлил қилиш, прогнозлаш ҳамда бу борада тегишли таклифларни шакллантириш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

* з) **ИНФРАСТРУКТУРАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА УРБАНИЗАЦИЯ СИЁСАТИНИ ЮРИТИШДА:**

- республика ҳудудларида уй-жой қурилиш бозори ва шаҳарларни ривожлантириш бўйича ягона давлат сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, ишлаб чиқариш кучларини оқилона жойлаштириш, турар жойларни муҳандислик, транспорт ва ижтимоий инфратузилма билан биргаликда қуришни инobatга олган ҳолда урбанизация жараёнларини давлат томонидан самарали тартибга солишни таъминлаш, шунингдек, ер участкаларига оид замонавий бозор механизмларини жорий этиш;
- * шаҳар ва қишлоқлардаги узоқ муддатли демографик тенденцияларни таҳлил қилиш, жадал саноатлаштириш шароитида шаҳарларнинг демографик сифимлари ҳамда ишчи кучига бўлган эҳтиёжларини прогноз қилиш ва шу асосда урбанизация кўламларини белгилаш - мавжуд шаҳарларни кенгайтириш ёки йўлдош шаҳарчаларни яратиш юзасидан ҳудудлар кесимида таклифлар тайёрлаш;
- * янги барпо этиладиган йўлдош шаҳарлар аҳолисининг яшаш шароити даражасини янада ошириш ҳамда шаҳарларнинг бош режаларини ишлаб чиқишнинг молиялаштириш манбаларини аниқлаш ва мувофиқлаштириш;
- * илғор, энергия тежовчи, экологик тоза технологиялар ва материалларни жорий этиш асосида ҳамда ижтимоий, муҳандислик-коммуникация ва йўл-транспорт инфратузилмалари мавжуд йўлдош-шаҳарлар бунёд этилишини ҳисобга олган ҳолда шаҳар агломерацияларини шакллантиришни бошқариш;
- * уй-жой қурилиш бозорини ипотека кредитлари орқали ривожлантириш ҳамда мавжуд уй-жой фондиди бошқариш тизимини такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш, илғор хорижий тажрибаларни ўрганган ҳолда реновация тизимини такомиллаштириш ва дастурлар ишлаб чиқиш;
- * даромади юқори бўлмаган ва уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтож бўлган фуқароларга ипотека кредити бўйича Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан субсидиялар ажратилишини мувофиқлаштириш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

* **И) БИЗНЕС МУҲИТИНИ ЯХШИЛАШ ВА ХАЛҚАРО РЕЙТИНГЛАР МАСАЛАЛАРИ БЎЙИЧА:**

иқтисодиётни бозор тамойиллари асосида бошқариш бўйича институционал ислохотларни амалга ошириш орқали бизнес фаолияти соҳасидаги асоссиз мажбуриятлар, тақиқлар ва чекловларни олиб ташлаш, жорий тартибга солиш жараёнларини такомиллаштириш ҳамда соҳада амалдаги ва қабул қилинадиган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг бизнес муҳитига таъсирини баҳолаш;

- * "Ўзстандарт" агентлиги ва бошқа ваколатли органлар билан биргаликда тадбиркорлик субъектлари ўз бизнес фаолиятларини эркин амалга оширишларида тўсқинлик қилиши мумкин бўлган техник регламент ва талабларни ўрнатувчи органлар фаолиятини мониторинг қилиш ва мувофиқлаштириш;
- * Ўзбекистон Республикаси Монополияга қарши курашиш қўмитаси билан биргаликда мамлакат иқтисодиётида рақобат муҳитини яхшилаш, Савдо-саноат палатаси ва Бизнес-омбудсман билан биргаликда бизнес муҳитини яхшилаш ва тадбиркорликни ривожлантириш борасидаги ишларни ташкил этишда ҳамкорлик қилиш бўйича ўзаро мувофиқлаштирилган ҳаракатларни амалга ошириш;
- * халқаро иқтисодий рейтинглар билан ишлашда илғор хорижий тажрибадан келиб чиққан ҳолда рейтингларни ҳар бир таркибий индикатори кесимида мутасадди вазирлик ва идораларнинг малакали мутахассисларидан иборат махсус ишчи гуруҳларни тузиш ҳамда улар фаолиятини мувофиқлаштириш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

К) ЖАҲОН ҲАМЖАМИЯТИ БИЛАН ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАРНИ ФАОЛЛАШТИРИШ СОҲАСИДА:

- * мамлакатни иқтисодий ривожлантириш стратегиясидан, шу жумладан ўрта ва узоқ муддатли ташқи иқтисодий мувозанатлигини таъминлаш мақсадларидан келиб чиқиб, халқаро иқтисодий ҳамкорликнинг устувор йўналишлари бўйича таклифларни ишлаб чиқиш;
- * иқтисодий соҳада турли интеграция бирлашмалари (МДХ, ЕОИИ ва бошқалар) билан, республика ҳудудлари хорижий давлатлар ҳудудлари билан, шу жумладан чегараолди ҳамкорликнинг мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланиш истиқболларига таъсирини кенг қамровли таҳлил қилиш ва кенгайтириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш;
- * ваколатлар доирасида хорижий давлатлар ва халқаро ташкилотлар билан музокараларда Ўзбекистон Республикасининг иқтисодий манфаатларини ифодалаш, белгиланган тартибда ва халқаро ҳуқуқ битимларига мувофиқ бошқа давлатларнинг ваколатли ташкилотлари билан иқтисодиёт ва саноатни ривожлантириш масалалари бўйича ҳамкорлик битимларини тузиш;

Давлатнинг иқтисодий сиёсатни амалга оширишдан асосий стратегик мақсадлари

- * ***Л) ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ТАРТИБГА СОЛИНАДИГАН СОҲАЛАРГА ХУСУСИЙ СЕКТОРНИ ЖАЛБ ЭТИШ СОҲАСИДА:***
- * "Давлат функциялари - бизнес учун имконият" лойиҳаси ва давлат функцияларини хусусий секторга ўтказишнинг комплекс механизми амалга оширилиши юзасидан мониторинг олиб бориш ва вужудга келаётган муаммоларни бартараф этиш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш;
- * хусусий секторга ўтказилиши таклиф этилаётган давлат функциялари, шунингдек, хусусий секторнинг тегишли таклифларини эълон қилиш ва муҳокамадан ўтказиш учун электрон майдонча фаолиятини юритиш;
- * хусусий секторга берилиши мумкин бўлган давлат функцияларини таҳлил қилиш ва ўрганиш натижасида тегишли чоралар кўриш юзасидан таклифлар тайёрлаш.
- * Белгилансинки, вазирлик ўз олдида қўйилган вазифаларни амалга оширишда уларнинг устуворлиги ва босқичма-босқичлик тамойилидан келиб чиқади, шунингдек, ҳар бир йўналиш бўйича халқаро эксперт-маслаҳатчиларни жалб қилиши мумкин.

2. Давлатнинг иқтисодий функциялари тўғрисидаги назариялар

Давлатнинг классик иқтисодий функцияларига қуйидагиларни киритиш мумкин:

1. иқтисодиётни барқарорлаштириш

2. мулк ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш

3. пул муомаласини тартибга солиш

4. даромадларни қайта тақсимлаш

5. иш берувчи ва ходимлар ўртасидаги муносабатларни тартибга солиш

6. ташқи иқтисодий фаолиятни тартибга солиш ва мамлакат иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш

7. ижтимоий неъматлар яратиш (ишлаб чиқариш)

(алоҳида ажратилмайди ҳамма учун, рақобатга эга эмас бир киши фойдаланиши иккинчига камайтирмайди, бўлинмайди)

Жаҳонда юз бераётган глобал ўзгаришлар ва “янги иқтисодиёт”га ўтиш жараёнларининг тезлашиши оқибатида давлатнинг янги иқтисодий функциялари пайдо бўла бошлади.

Давлатнинг янги иқтисодий функцияларига қуйидагиларни киритиш мумкин

1.илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлар ҳамда инновацион жараёнларни қўллаб-қувватлаш

2.инсониятнинг глобал муаммоларини ҳал қилишда иштирок этиш

3.экологик инқирозлар ва унинг оқибатларига қарши курашиш

4.иқтисодий жихатдан орқада қолишни бартараф этиш

5.рақамли иқтисодиётнинг кўламини кенгайтириш

3. Давлатнинг иқтисодий сиёсатини амалга ошириш механизми қуйидаги чора-тадбирлардан иборат:

- ташкилий-бошқарув;

- меъёрий-ҳуқуқий;

- молиявий-иқтисодий;

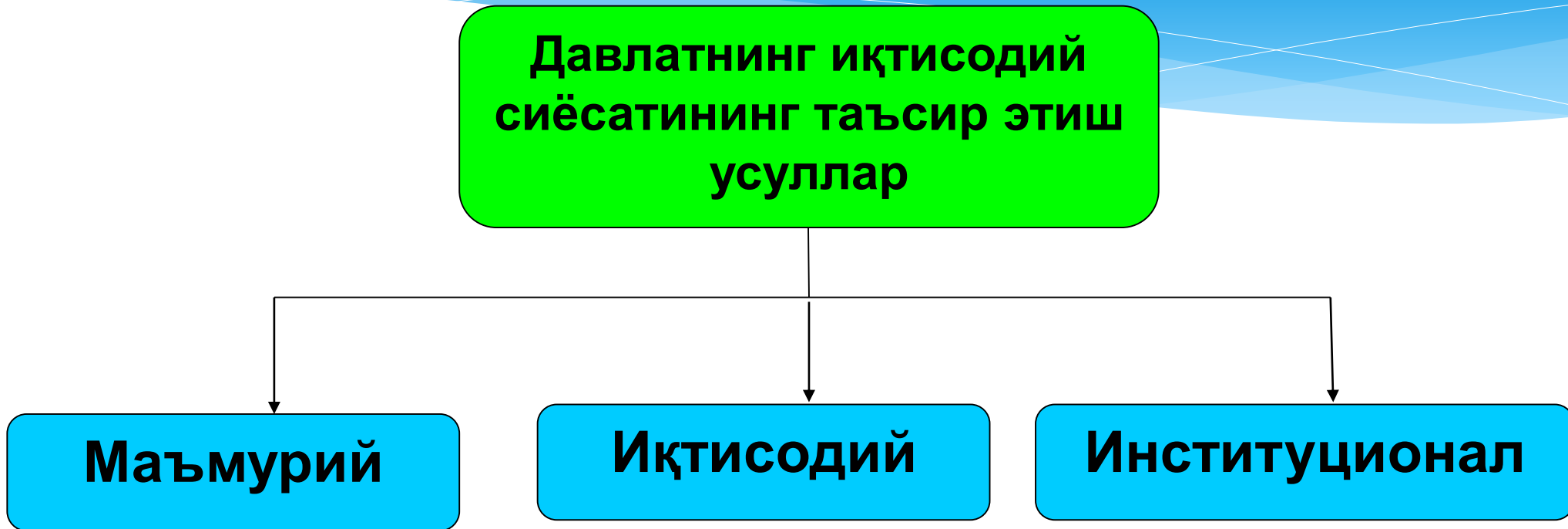
- ижтимоий-психологик.

**Давлатнинг иқтисодий
сиёсатининг таъсир этиш
усуллар**

Маъмурий

Иқтисодий

Институционал

Давлат иқтисодий сиёсатининг амалга ошириш дастаклари

Фискал сиёсатнинг муҳим қисми солиқ сиёсатидир

Солиқ сиёсати – солиқларни жорий этиш, солиққа оид ҳуқуқий база яратиш, жорий этилган солиқларнинг амалиётда ишлаш механизмини шакллантириш ва самарадорлигини оширишга қаратилган давлатнинг тегишли ваколатли органлари томонидан комплекс тарзда олиб бориладиган чора-тадбирлар йиғиндисидир.

Солиқ сиёсатини амалга оширишда давлат қуйидаги мақсадларни кўзлайди:

1. **фискал мақсад** – ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг умумдавлат, ҳудудий ва маҳаллий дастурларини молиялаштириш мақсадида миллий даромаднинг бир қисмини бюджет тизимига жалб этиш;

2. **иқтисодий мақсад** – ижтимоий ишлаб чиқаришда таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, миллий даромад ва ЯИМни ҳудудлараро, тармоқлараро ва ижтимоий қайта тақсимлаш, талаб ва таклифни бошқариш, тадбиркорлик ва инвестицион фаолиятни рағбатлантириш мақсадида иқтисодиётга солиқ механизми орқали таъсир кўрсатиш;

Солиқ сиёсатини амалга оширишда давлат қуйидаги мақсадларни кўзлайди:

3.ижтимоий мақсад – аҳолининг кам таъминланган қатлами, ногиронлар ва уруш ҳолатлари қатнашчиларига солиқдан имтиёз ва енгилликлар тақдим этиш ҳамда солиққа тортишнинг прогрессив тизими ҳисобига аҳоли даромадлари даражасидаги тенгсизликни маълум даражада йўқотиш;

4.экологик мақсад – экологик тўловлар ва молиявий жарималарнинг ролини кучайтириш орқали атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиатдан оқилона фойдаланишни таъминлаш;

5.назорат мақсади – давлат бюджетига тушумларнинг ўз вақтида ва тўлиқ тушишини, шунингдек, солиқ қонунчилигига риоя қилинишини таъминлаш мақсадида сайёр ва камерал текширишларни ўтказиш. Солиқ назорати туфайли олинadиган маълумотлар давлат томонидан ҳам солиқларнинг ўзини режалаштиришда, ҳам мамлакат ва ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш борасида тактик ва стратегик қарорларни қабул қилишда фойдаланилади;

6.халқаро мақсад – икки томонлама солиққа тортишни бартараф қилиш, божхона тўловларини қисқартириш ва миллий солиқ тизимларининг ўзаро уйғунлигини таъминлаш бўйича икки ва кўп томонлама битимларни тузиш орқали бошқа мамлакатлар билан иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш.

*ЭЪТИБОРИНГИЗ УЧУН РАХМАТ